

Úvodní stránka>Soudní řízení>Trestní věci>Justiční spolupráce>Evropský zatýkač rozkaz

Europos arešto orderis

Europos arešto orderis (toliau – EAO) yra supaprastinta tarpvalstybinė teisminė perdavimo procedūra, taikoma patraukiant asmenis baudžiamojon atsakomybėn arba vykdant laisvės atėmimo bausmę ar sprendimą dėl įkalinimo. Vienos ES šalies teisminės institucijos išduotas orderis galioja visoje ES. EAO veikia nuo 2004 m. sausio 1 d. Ji pakeitė pakeitė ilgą ekstradicijos tarp ES valstybių narių procedūras.

Kaip ji veikia

Vienos ES šalies teisminė institucija siunčia prašymą **suitmti kitoje valstybėje narėje esantį asmenį ir perduoti jį** baudžiamojon atsakomybėn arba įvykdyti pirmojoje šalyje priimtą laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo. Šis mechanizmas grindžiamas teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Jis veikia visose ES šalyse per tiesioginius teisminių institucijų ryšius.

Taikant EAO procedūrą institucijos turi užtikrinti [įtariamųjų ir kaltinamųjų procesines teises](#), kaip antai teisę į informaciją, advokatą, vertėją ir teisinę pagalbą pagal šalies, kurioje jie buvo suimti, teisę.

Kuo jis skiriasi nuo tradicinės ekstradicijos?

Griežti terminai Šalis, kurioje asmuo suimtas, vykdančioji valstybė turi priimti galutinį sprendimą dėl EAO vykdymo per 60 dienų nuo asmens suėmimo.

Jeigu asmuo sutinka būti perduotas, sprendimas turi būti priimamas per 10 dienų.

Prašomas perduoti asmuo turi būti perduotas kuo greičiau atitinkamų institucijų sutartą dieną ir ne vėliau kaip per 10 dienų nuo galutinio sprendimo dėl EAO vykdymo priėmimo.

Dvigubo baudžiamumo patikrinimas – 32 nusikalstamų veikų kategorijų

atveju *32 nusikalstamų veikų kategorijų* atveju nebetikrinama, ar veika yra nusikalstama veika abiejose šalyse. Vienintelis reikalavimas yra tai, kad už veiką išduodančiojoje valstybėje būtų baudžiama *maksimalia ne trumpesne kaip trejų metų laisvės atėmimo bausme*.

Kitų nusikalstamų veikų atveju perdavimui gali būti taikoma sąlyga, kad veika vykdančiojoje valstybėje yra nusikalstama veika.

Politinių jėgų nesikišimas

Sprendimus savarankiškai priima teisminės institucijos, nesiremamos politiniais motyvais.

ES valstybės narės negali atsisakyti perduoti savo piliečių, išskyrus atvejus, kai jos perima prašomo perduoti asmens laisvės atėmimo bausmės vykdymą.

Garantijos

Vykdančioji teisminė institucija gali reikalauti garantijų, kad:

a. praėjus tam tikram laikotarpiui asmuo turės **teisę prašyti atlikti peržiūrą, jei paskirta bausmė yra bausmė iki gyvos galvos; b)**

ieškomas asmuo **vykdančiojoje šalyje gali atlikti bet kokią laisvės atėmimo laiką**, jei jis yra tos šalies pilietis arba nuolatinis gyventojas.

Ribotas atsisakymo pagrindas Vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti perduoti prašomą perduoti asmenį tik tuo atveju, jei taikomas vienas iš privalomo arba neprivalomo nevykdymo pagrindų:

Privalomi pagrindai

amnestija (vykdančioji šalis būtų galėjusi patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn, tačiau nusikalstamai veikai toje valstybėje taikoma amnestija).

asmuo jau **nuteistas už tą pačią nusikalstamą veiką** (*ne bis in idem*)

nepilnamečiai (asmuo nėra sulaukęs amžiaus, nuo kurio vykdančiojoje šalyje traukiama baudžiamojon atsakomybėn);

Neprivalomieji pagrindai, kaip antai:

jei nusikaltimas nėra vienas iš išvardytų EAO pagrindų sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje, tai, dvigubo baudžiamumo nebuvimas;

teritorinė jurisdikcija

vykdančiojoje šalyje dar nagrinėjama baudžiamoji byla;

senaties terminas ir t. t.

EAO išdavimo ir vykdymo vadovas

2023 m. lapkričio 17 d. Europos Komisija paskelbė naują Europos arešto orderio išdavimo ir vykdymo vadovą. Siekiama, kad Europos praktikuojantys teisininkai palengvintų ir supaprastintų kasdien atitinkamų teisminių institucijų darbą. Vadove pateikiamos išsamios gairės dėl EAO išdavimo ir vykdymo procedūrinių veiksmų ir jis padeda praktikuojantiems teisininkams visais perdavimo procedūros etapais. Ši peržiūrėta 2023 m. versija taip pat atspindi sparčiai kintančią ESTT praktiką EAO srityje ir SIS sistemos pakeitimus.

Vadovą visomis kalbomis galima rasti čia: [Nuolatinė nuoroda „EUR-Lex“](#)

EAO veikimo statistiniai duomenys

2018 m. prašomi perduoti asmenys buvo perduoti vidutiniškai:

su sutikimu – per **16,4 dienų**

be sutikimo – per **45 dienas**.

2019 m. prašomi perduoti asmenys buvo perduoti vidutiniškai:

jei sutinka – per **16,7 dienų**,

be sutikimo – per **55,75 dienas**.

2020 m. prašomi perduoti asmenys buvo perduoti vidutiniškai:

su sutikimu – **21,25 dienos**

be sutikimo – per **72,45 dienas**.

2021 m. prašomi perduoti asmenys buvo perduoti vidutiniškai:

Su sutikimu – per **20,14 dienų**

Be sutikimo – **53,72 dienos**.

Atsakymai į klausimą dėl EAO: 2014 [PDF](#) (1582 Kb) [en](#) | 2015 [PDF](#) (1479 Kb) [en](#) | 2016 [PDF](#) (1732 Kb) [en](#) | 2017 [PDF](#) (1268 Kb) [en](#)
2018 [PDF](#) (1552 Kb) [en](#) | 2019 [PDF](#) (1082 Kb) [en](#) | 2020 m. [PDF](#) (1479 Kb) [en](#) | 2021 [PDF](#) (1450 Kb) [en](#)

Duomenys yra ne apie visas šalis, tačiau duomenys apie 2015, 2016 ir 2017 m. išduotus orderius yra išsamūs.

EAO	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Projektai, finansuojami pagal Teisingumo programą
Išduota	14.948	16.144	16.636	17.491	17.471	20.226	15.938	14.789	
Ivykdyta	5.535	5.304	5.812	6.317	6.976	5.665	4.397	5.144	

Tyrimo projektas „[InAbsentiaEAW](#)“ yra lyginamoji teisinė EAO studija, susijusi su asmenimis, kurie nedalyvavo procese, po kurio buvo priimtas apkaltinamasis nuosprendis (*in absentia*). Praktika rodo, kad išduodant ir vykdant tokius EAO dažnai kyla problemų. Mokslinių tyrimų projekto tikslas buvo išanalizuoti šių problemų priežastis ir suformuluoti bendrus tokių EAO išdavimo standartus, kad būtų užtikrintas sklandus ir teisingas jų vykdymas. Tyrimas buvo atliktas remiantis konkrečių atvejų Belgijoje, Vengrijoje, Airijoje, Nyderlanduose, Lenkijoje ir Rumunijoje analize.

EAO ir sulaikymo sąlygos

Nors visos valstybės narės privalo laikytis Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK), praktikoje kardomasis kalinimas labai skiriasi, o materialinės kalinimo sąlygos valstybėse narėse labai skiriasi. Kaip ESTT pripažino *Sprendime Aranyosi/Căldăraru*, šie kalinimo sąlygų skirtumai turi realų poveikį valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui ir EAO veikimui. Nuo 2016 m. EAO vykdymas buvo atidėtas arba atsisakyta jį vykdyti dėl realaus pavojaus, kad bus pažeistos pagrindinės teisės beveik 300 atvejų.

Siekdama stiprinti teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir pagerinti kalinimo sąlygas visoje ES, 2022 m. gruodžio 8 d. Komisija priėmė **Rekomendaciją dėl įtariamųjų ir kaltinamųjų, kuriems taikomas kardomasis kalinimas, procesinių teisių ir dėl materialinių kalinimo sąlygų**. Šioje rekomendacijoje pateikiama atrinktų Europos būtiniausių standartų, susijusių su materialinėmis kalinimo sąlygomis ir procesinėmis teisėmis kardomojo kalinimo atveju, apžvalga, daugiausia dėmesio skiriant pagrindinėms prioritetinėms kalinių pagrindinių teisių apsaugos sritims.

Susijusios nuorodos

- [Pagrindų sprendimas dėl Europos arešto orderio](#)
- [Ataskaita dėl Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo](#)
- [Komisijos rekomendacija dėl įtariamųjų ir kaltinamųjų, kuriems taikomas kardomasis kalinimas, procesinių teisių ir dėl materialinių kalinimo sąlygų](#)
- [TVR Komisijos neoficialus dokumentas priimant Komisijos rekomendaciją dėl įtariamųjų ir kaltinamųjų, kuriems taikomas kardomasis kalinimas, procesinių teisių ir dėl materialinių kalinimo sąlygų](#)

Paskutinis naujinimas: 08/01/2024

Tai teksto mašininis vertimas. Šio puslapio savininkas neprisiima jokios atsakomybės dėl šio mašininio vertimo priemone išversto teksto kokybės.